

KÉPES LEVELEZŐLAP

A KÉPESLEVELEZŐLAP-GYŰJTŐK EGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYA

2021. I. negyedév

XXXIV. évfolyam 1. szám

Recenzió helyett

A Népszava 2020. december 31-i számában az alábbi írást olvashatjuk Petercsák Tivadar újonnan megjelent könyvéről (Doros Judit írása)

„Csók küldemény egymillió csókról, melyet Hortobágyi Margitkának szívélyes üdvözlétemmel együtt küldök, és kérem ezen csókokat nekem ottlétemkor személyesen vissza adni. Itt küldöm el e kis helyen csókjaimat neked én, s majd ajkamról az ajkadra megy ez a csók küldemény” – íme egy képeslapüzenet a szerencsi Zempléni Múzeum gyűjteményéből, a 20. század első évtizedeiből. A szerző kilétét jótékony homály fedi, csak a monogramját ismerjük, ám mivel a csókoknak szánt keret belső felülete maszatos, a modern technika talán még a DNS-ét is azonosíthatná így száz évtávlatából.

A világ első képeslapja ennél is idősebb: a rövid közlendők és üdvözlések praktikus formája, vagyis a képes levelezőlap százötven évvel ezelőtt, 1870-ben jelent meg Poroszországban és Franciaországban. A képi kommunikációs „eszköz” hamar népszerűvé vált, mert olykor szavak nélkül is üzeneteket vitt magával: elárulta, hol tartózkodik a feladó, jókedvű vagy mélabús, s az akkori körülményesebb utazási feltételek közepette olyan tájakra, városokra is elvitte a címzettet, ahol ő még sosem járt.

Egy Kanadából vagy Párizsból, netán Japánból vagy Ausztráliából érkező újévi vagy karácsonyi köszöntő, születésnapra írt üzenet a múlt század hetvenes, nyolcvanas években becses kincsei voltak az átlagos magyar családoknak. Akkoriban csak háromévente lehetett nyugatra utazni, s hogy kalandvágy ne vigyen senkit se túlságosan messzire, a hivatalos költési keret sem volt több ötven dollárnál.

A képeslapok üzeneteit, történetét, századokat átívelő változásait A magyar képeslap története – Látóképek, csók küldemények, ünnepi üdvözlések címet viselő, a Kossuth Kiadó által megjelentetett kötetben foglalta össze Petercsák Tivadar, az egri Eszterházy Egyetem Történelemtudományi Intézetének nyugalmazott egyetemi tanára, az egri Dobó István Vármúzeum volt igazgatója. Pályáját a Zempléni Múzeumban kezdte, s itt találkozott annak világviszonylatban is jegyzett, egymilliók képeslapgyűjteményével, amelynek darabjai illusztrálják zömmel a kiadványt.

A történeti visszapillantásból kiderül: a képeslapok egyik őse Krisztus előtt 2000-ből származik, ebből a korból maradt fenn egy freskó, amelyen jól kivehető egy nyitott, s az írás mellett rajzzal is illusztrált levél. A képeslap aranykorában a városokat, üdülőhelyeket bemutató lapok voltak a leginkább elterjedtek, de nagy vágát futott be az egyszerű, illusztráció nélküli levelezőlap [is]. Ebből az 1869-re datálható első megjelenésének napján a pesti központi postahivatalnál mindjárt tízezer példány fogyott, s a Monarchiában másfél hónap

alatt egymillió darabot vásároltak belőle, míg az Egyesült Államokban ez idő tájt egy hónap alatt 31 milliót. A Magyar Posta 1871-ben 2,5 millió, két évvel később pedig már 6,5 millió levelezőlapot kézbesített. Ha úgy tetszik, a lapon elférő rövid, lényegre törő üzenet volt a mai SMS elődje.

Szemléletesen érzékeltethető a képeslapok tematikai gazdagsága: városképek, közlekedési eszközök, népelet, helyi és országos események, képzőművészet, irodalom, színház, filmek, humor, reklám. A képeslapokon nyomon követhetjük a városok arculatának változásait éppúgy, mint a szokások, a társas érintkezési formák alakulását.

Ami egykor olcsó és egyszerű levelezési eszköz, igazi tömegtermék volt, mára letűnt korszakok dokumentuma, magán- és közgyűjtemények becses anyaga, a hely- és életmódtörténeti kutatások fontos forrása lett – jegyzi meg a szerző. Ma már jórészt nosztalgiával gondolunk a képeslapokra, ám a karácsony és az újév időszakában mégis sokan választják ezt a régi formát szeretteik, távollévő rokonaik üdvözlésére.

[A Népszava.hu is közli a cikket, alább olvasható a „bővített változat” – a cikkben a képek forrása is ez]

A levéltitok nem betartható

A képeslap elődje a postai levelezőlap volt, amelynek megjelenésében komoly szerepe volt az önállóvá vált Magyar Királyi Posta első főigazgatójának, Gervay Mihálynak. A magyar képeslapkiadás kezdetét 1896-ra teszik, a milleniumi kiállításra készített képeslap-sorozat miatt. A levelező- majd a képeslap elfogadása azért volt különös postai szempontból, mert a levéltitok ezeknél a küldeményeknél nem volt betartható. A funkciója ennek megfelelően alakult: elsősorban

rövid üdvözlésre, olyan köszöntésekre szánták és használták, amelyeknél a feladó nem bánta, ha más is látja. A képeslapküldés tehát egykor az információcsere, az üzenetküldés kedvelt módja volt.

Az 1960-70-es években még több tízmillió képeslapot vásároltak és adtak fel évente Magyarországon. Ma azonban már kevésbé népszerű, a digitális megoldások miatt jelentősen csökkent az elmúlt évtizedekben a magánszemélyek közötti levelezés, és üdvözlés, legyen szó klasszikus borítékba tett levélről, vagy képeslapról – mondta a Népszavának Panulin Ildikó, a Magyar Posta sajtószóvivője. Hozzátette: a képeslap a postai terminológiában már több évtizede egyszerű levél, így azok feladásairól nincsenek adataik, csak a képeslapok postai forgalmazásáról.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy évről évre csökken a postákon eladott képeslapok száma, évente átlagosan 10 százalékkal. A Magyar Posta az elmúlt pár év átlagában évente mintegy 1,2-1,4 millió darab képeslapot értékesített, az idei évben azonban ennél alacsonyabb mennyiséget, várhatóan 1 millió darabot vásárolnak meg az ügyfelek.

Ez jelentősebb csökkenés a korábbi évekhez képest, és a szakemberek azt feltételezik, hogy az egyébként is természetes lemorzsolódást az új koronavírus járvány és az emiatt bevezetett korlátozó intézkedések erősítették fel.

Az elmúlt években a képeslap-forgalmazás 35 százalékát a karácsonyi, több mint 10 százalékát

pedig a húsvéti szezonális képeslapok adták, emellett még a születésnap, névnap, egyéb köszöntő témájú képeslapok iránt volt érdeklődés – tette hozzá a szóvivő. Megjegyezte: továbbra is kelendők a helyi jellegű képeslapok, amelyek forgalma május-augusztus hónapokban koncentrálódik a turisztikailag kiemelt településeken, de kedveltek a szezonális, a virágos és az alkalmi képeslapok, amelyekből évente megújuló kollekció kerül ki a postákra.

A fiatalok már géppel küldik

Az ország minden tájáról száz aktív tagot számlál a szombathelyi székhelyű Képeslevelezőlap-gyűjtők Egyesülete, ami még ahhoz képest is jelentős, hogy alakulásukkor, harminc évvel ezelőtt még háromszázan voltak. – Többségünk már idős, a létszám fogytán, de annak örülünk, hogy fiatalok is csatlakoznak hozzánk. Igaz, ők jellemzően nem albumba rakják, vagy egymásnak küldik el a képeslapokat, hanem beszkenelik és megosztják a közösségi oldalakon a legújabb vagy legérdekesebb darabokat – mondja Kőszegfalviné Pajor Klára, az egyesület elnöke.

Amikor arról kérdezzük, neki hány darabos gyűjteménye van, szerényen csak annyit mond: nem sok, mintegy harmincezer. Lokálpatrióta lévén ő elsősorban Vas megyéről és a megyeszékhelyről gyűjti a képeslapokat, másik kedvenc területe pedig mindaz, ami Szent Mártonhoz köthető. Társai között akad, aki az autókhoz vonzódik, de nem csupán a konkrét gépjárműveket ábrázoló lapokat keresi, hanem azokat is, ahol akár egy távoli utca csücskén, messziről felfedezhető egy-egy járgány.

Mások a népi élet motívumait, az állatokat, virágokat vagy épp a gyógyfürdőket megőrkítő tematikát kedvelik, de akad, aki húsvéti vagy épp újévi üdvözlőket rajong. A gyűjtők ilyen alkalmakra egymásnak is lapokat írnak, sokszor a címzett érdeklődési körének megfelelő képi ábrázolást felkutatva.

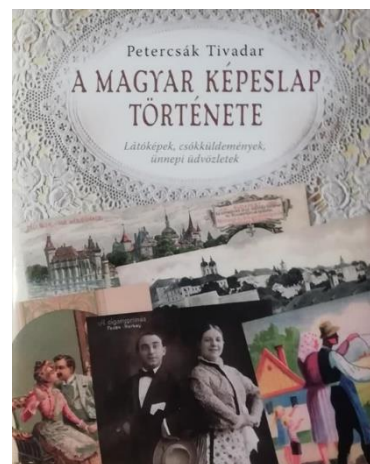
Egy-egy igazán kurrens lap pedig kétféle módon cserélhet gazdát: ha a kereslet és a kínálat egybevág, akkor cserével, ha olyan alap nincs, akkor akár vásárlással. Érdekesség, hogy hazánkban Guinness rekord is született „képeslap-fronton”: 2013-ban az Artritisz Világnapján Budapesten hitelesítették a világ legnagyobb, 86,4 m² nagyságú panoráma képeslapját, amelyet a Magyar Reumabetegek Egyesülete kezdeményezésére betegek, valamint orvosok, nővérek és támogatóik – színészek, énekesek – festettek. A több darabban, Budapesten, Nyíregyházán, Szombathelyen, Gyulán, Veszprémben, Pécsen, Debrecenben és Szegeden készült kartonkép kicsinyített mása később kereskedelmi forgalomba is került.

Öröm – apró bánatfelhőkkel

Petercsák Tivadar könyvének kritikája

Mindig öröm, ha kedvenc hobbink tárgyáról, a képes levelezőlapról újabb kiadvány jelenik meg. Hiszen még a legrosszabb írás is tartalmaz új információkat, értelmezéseket. Nos, Petercsák Tivadar új könyve, A Magyar Képeslap története távolról sem tartozik a gyenge kiadványok közé. A több, mint 180 oldalas, esztétikailag kiemelkedő, több, mint 300 képeslappal illusztrált könyv igazán ajánlható minden komoly gyűjtőnek és érdeklődőnek. A nem éppen olcsó (6990 Ft) mű „megéri a pénzét”.

Ami a tartalmat illeti, hatalmas anyagot halmozott fel a szerző. Biztos kézzel kezeli az információözönt, melyet ránc zúdít, látszik, hogy nem ez az első műve a témában. Most mégis engedtessek meg néhány kritikai megjegyzés:

1. Bár a cím a magyar képeslap történetét ígéri, a külföldi kitekintés majd' a felét foglalja el a könyvnek. Persze, némi hazánkon kívüli tájékoztatás szükséges lehet, már csak azért is, hogy rálátásunk legyen a magyar képeslapokra, de ez a mennyiség már-már aránytévesztés.

A könyv címéből akár elhagyható lenne a „magyar” megjelölés...

2. Ugyancsak aránytévesztés, hogy míg a kezdeti időket igazán bő, szinte aprólékos leírás jellemzi, a modern, különösen a XXI. századi lapok bemutatása igencsak felületes, mind tartalmi, mind képanyagi vonatkozásban. Bár a régi tények és lapok természetesen érdekesebbek (sokan csak ezeket gyűjtik), de ezekről már elég gazdag irodalom áll rendelkezésre, ezért egy-két magvas gondolat vagy/és kép a jelenről és a jövőről még elkelt volna. Különösen a fiatal, potenciális gyűjtők részére, akik nem tudják megfizetni a régi lapok csillagászati árait.

3. És ha már itt tartunk, a könyvben még csak utalás sincs a lapok értékére. Természetesen nem kereskedői árlistára gondolok, de valami fogódzót azért akkor is lehetne adni, ha tudjuk, hogy az árak viszonylagosak és tulajdonképpen egy lap annyit ér, amennyiért el lehet adni.

4. Talán azért sem történik említés az árakról, mert a szerző kerülni igyekszik minden szubjektivitást. Mintha a tárgyilagosság leple alatt tartózkodna minden indulattól, lelkesedéstől és állásfoglalástól. Kicsit kívülről tekint a témára, melyet annyira jól ismer.

5. A rendkívül jól szerkesztett műben a képhez tartozó szöveg nem párosul hasonló színvonalú tördeléssel. A gazdag képanyag kétségkívül megnehezíti az optimális tördelést, de nagyobb gondosságot igényelt volna. Magyarán: a képhez tartozó szöveg nemhogy nincs a kép mellett, de sokszor csak másik oldalon található. Ez azért különösen zavaró, mert sokszor olyan képeslapot ír

le részletesen, melyhez nem tartozik kép. Vagyis egy érdekes lapleírás olvasása után keresem a hozzátartozó képet. Lehet, hogy tőle messze megtalálom, lehet, hogy másik oldalon bukkanok rá, de lehet, hogy sehol.

6. Valószínű, a háború utáni lapok hátrányos megkülönböztetéséből fakad, hogy említésre sem tartja méltónak a szerző a Képzőművészeti Alap lapjainak jelzésrendszerét, melyből egyértelműen kiderül, hogy a lapok mely év mely évnegyedében készültek, illetve melyik megyéből származnak.

7. Ha már végigvonul a könyvön a teljesség igénye, nem ártott volna megemlékezni a tévnyomatokról. Különösen azokról, amelyek tárgyi tévedést tartalmaznak. Pl. a felirat szerint Arany János szobra, s a képen a Vörösmarty-szobor látható.

8. Egy-két szót megért volna az is, hogy a postatiszta vagy a futott lapok az értékesebbek. Főleg, ha a kézbesítést nem sínyli meg nagyon a lap, vagy nem teszi méregdrágává egy rajta levő bélyeg vagy bélyegző.

Mindezek ellenére Petercsák Tivadar könyve nagy gondossággal, alapos tárgyismerettel megírt mű. Nagyon örülnék, ha valaki – akár Petercsák Tivadar – ugyanilyen alapos gondossággal megírná a folytatást, mondjuk A magyar képeslapgyűjtés címen.

SZIGETI ANDRÁS

Gyűjtőtársunkat kérdezték – „A képeslapkiadás múltját kutatja Horváth Zoltán gyűjtő”

Forrás: baon.hu (Sebestyén Hajnalka írása)

Horváth Zoltán nemcsak gyűjti a képeslapokat, de hosszú évek óta kutatja is a képeslapkiadók történetét. Sokéves levelezés és kutatómunka után Németországba utazott, ahol attól sem riadt vissza, hogy kedvenc európai kiadójának történetéről az utca emberét kérdezze meg.

Horváth Zoltán gyermekkorában, a 70-es, 80-as években még bélyegeket, filmes és focis képeket gyűjtött, majd a 90-es években jött a nagy szerelem, a képeslap. 2003 óta tagja a hazai Képeslevelezőlap-gyűjtők Egyesületének.

– Eleinte elsősorban reklámképeslapokat (freecardokat) gyűjtöttem, melyek a 2000-es évek elején országszerte hódítottak. Ezekhez például mozikban, kávézókban, éttermekben ingyenesen lehetett hozzájutni. A filmes, autós, italos lapokból

Horváth Zoltán a könyvtár helyismereti gyűjteményében látható kiállításán
Fotó: Sebestyén Hajnalka / Petőfi Népe

nagyon szép gyűjteményem lett, és ezekből rengeteget cseréltem a világ más tájain élő gyűjtőkkel. Miután a freecardok népszerűsége leáldozott, áttértem a hagyományos, turisztikai jellegű képeslapokra. Bolhapiacokon, börzéken, gyűjtőtalálkozókon, illetve cseretársak által bővítettem gyűjteményem, csere és vásárlás útján – mesélte.

Gyűjteménye mára elérte a 65 ezer darabot, melynek jó része magyar és külföldi városokat ábrázol.

– Tematikusan gyarapítom gyűjteményem. Több kedvenc témaköröm is van, például a rajzos-humoros lapok, az autó és a kerékpár, a filmes lapok, a magyar történelem eseményeihez kötődők, valamint a néprajz- és kultúrtörténet. Szeretem azokat a képeslapokat, melyeken emberek is vannak. Ez lehet egy utcarészlet sétáló emberekkel, egy tengerpart nyaralókkal, illetve a munka világához és a különböző mesterségekhez kötődő képeslapok – sorolta.

Horváth Zoltán a Kandó középiskola angolnyelvtanára, képeslapgyűjteményének egy-egy szeletét közel harminc alkalommal az elmúlt években már bemutatta diákjainak. Kettős céllal: egyrészt szerette volna megmutatni nekik a képeslapok szépségét, színesítve ezzel a retró dolgok iránti rajongásukat, másrészt az angol nyelv tanulásához, gyakorlásához is hasznos eszközt lát bennük. Egy jó kép felkelti az ember érdeklődését, a kíváncsiság pedig a tanulás alapja.

Ezekben a hetekben a Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár Helyismereti gyűjteményében látható kiállítása Kecskemét történetének elmúlt harminc évéből.

– A könyvtárban először állítok ki képeslapokat, mely lehetőségnek nagyon örülök – mondta a gyűjtő.

– Az anyagot úgy állítottam össze, hogy tárlatommal Kecskemét arculatát több oldalról is bemutassam. A vitrinekben nemcsak a város egykori és mai épületeit szemléltetem, hiszen kitérek kulturális értékeire, népszerű rendezvényeire. Ennek kapcsán elmondanám, hogy több ismert kulturális eseményünk, mint a Csiperó, a Kecskeméti Animációs Filmfesztivál készítettetett már saját képeslapokat, de hiányolom, hogy például a Bohém Jazz Fesztivál még nem. Ugyanez igaz a sporteseményekre, korábban a fogathajtó világbajnokságra készültek, de például a Kecskeméti TE 2011-es bajnoki sikereit nem örökítették meg képeslapon. Hiányosságnak látom azt is, hogy a nagy kecskeméti cégek nem áldoztak még képeslapkészítésre, melyen termékeiket is népszerűsíthetnék. Egyedül a Mercedes-Benz gyár adott ki képeslapot – fogalmazta meg véleményét.

Horváth Zoltán azonban nemcsak gyűjti, de kutatja is a képeslapok történetét, elsősorban az 1950 utáni magyar és a nagyobb európai kiadók történetét szeretné megírni egy tanulmányban.

– Több 1990 előtti és utáni magyar kiadó múltját már sikerült feltárnom, ennek eredményét a Képeslevelezőlap-gyűjtők Egyesületének újságjában le is közölték. Számomra azonban a nagy kedvenc a német Krüger Kiadó, mely fénykorában a legnagyobb nyugat-európai

képeslapkiadó volt és öt kontinens számára gyártott lapokat. A 80-as években szűnt meg, és nem maradt fenn róla szinte semmi. Hosszas kutatások eredményeként lassan összeáll az anyagom. A német gyűjtők emlékezetében, a levéltárakban és a múzeumokban alig maradt fenn dokumentum, leszármazottokról sem tudunk. Többéves internetes levelezés után úgy döntöttem, elutazom Hamburgba pár napra és jobban körülnézek. Érdekes volt. Felkerestem azt a helyszínt, ahol régen a kiadó működött, az eredeti épület sajnos már nincs meg. Ott járókelőkkel kezdtem el beszélgetni, akik meglepően sok mindenre emlékeztek.

Hazaérkezésem után írtam egy cikket és felhívást, melyet ösztönzésemre az ottani kerületi újság leközlött. A kutatás továbbra is folyik, több ország gyűjtőivel tartom a kapcsolatot. Vallom, hogy nem szabad megfeledkeznünk a múlttól, az értékeinkről és az örökségünkről – mondta Horváth Zoltán.

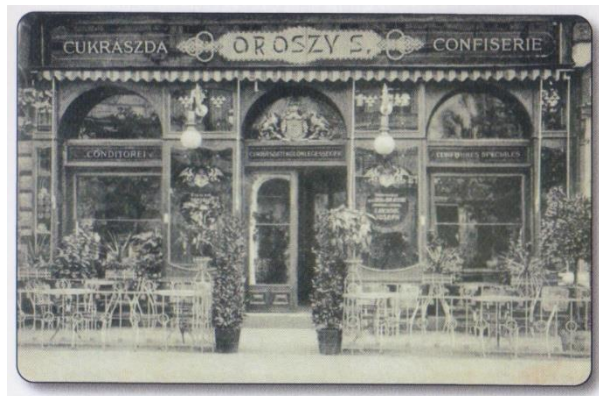
Mire jó a pandémia?

Szántó András példája, avagy töltsük hasznosan a bezártság hónapjait

Szántó András neve sokunk számára ismert. Amellett, hogy önmagára leginkább mint gasztronómusra hivatkozik, ráadásul a gyűjtésben is „ínyenc” (aki ismeri a gyűjtési tevékenységét, vagy akár csak a melyenszanto.blog.hu-t, tudja, mit értek ez alatt), András fogta magát, és *Pesti alakok* sorozatnévvel, már eddig hét kötetben összefoglalt sok, elfeledett történetet, számos illusztrációval, köztük sok, máshol általában nem látható képeslappal is. (Nemrég elárulta nekem, hogy a nyolcadik is „úton van”.) A könyvek András fenti blogjában is felismerhető és élvezetes stílusában, de „kézzelfogható”, felettébb igényes kivitelben készültek el, megánkiadásban.

Az első kötet címe *Hódolat a cukrászoknak*, mely elsődlegesen Oroszy Sándor cukrászmester munkásságán keresztül vezet be minket a századelő cukrászdáiba, felfedve azt is, hogy nem

kisebb névről tesz említést, mikor elsőként róla és üzletéről ír, mint pl. Gerbeaud Emilről vagy a Ravasz, Spelter, Hauer, Szamos cukrászdákról.

Említést tesz arról, hogy az az elismerés, ami Oroszynak ma is kijárna, még az ő életében maximálisan megillette, de az utókor számára már nem mond sokat a neve. András nem titkolt célja, hogy segítse méltó módon megőrizni Oroszy és a hozzá hasonlóan elfeledett alakok emlékét.

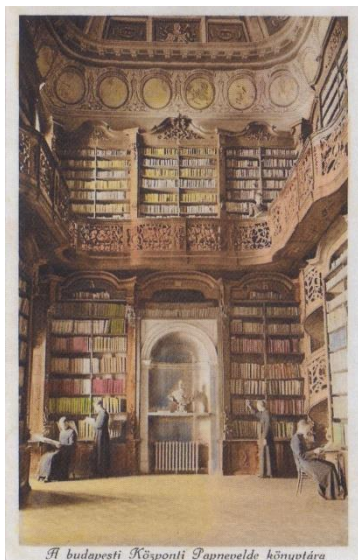
A következő kötet szintén a gasztronómiához köthető: *A hentes – Húsos körkép a régi Pest henteseiről*. Kiderül a könyvből, hogy a Vágóhídnak is volt vendéglője (a Vásárpénztár épületében kialakítva), ami, ha belegondolunk, hogy az övékénél frissebb hús aligha főhetett konyhán, már nem is olyan bizarr. A húsfeldolgozás fontosabb állomásai, a húsüzemek, kolbászgárak leírásai között értékes, jól használható, ínycsiklandó és rendhagyó recepteket találunk, amely tény külön értéket ad a munkának. A szerző külön figyelmet

szentel néhány kiemelkedő és akár máig is működő hentesüzletnek (pl. a Brauch-féle üzlet a Mester utca 33-ban). Szepesi Frigyes húsüzeme és szakmai munkássága szintén kiemelt figyelemben részesül.

Megtudjuk, hogy ő lehetett az első, „aki a Monarchián belül a szabadságra menő embereinek külön „szabadságpénzt” adott; minden hét végén a családoso 4 kg húscsomagot kaptak, míg a bentlakó nőtlenek a nap minden szakában ehettek kedvük szerint, mindig kéznél volt a sós tea is.”

A harmadik kötet kilép a vendéglátás keretei közül, a címe: *Papnövelde – Az én Belvárosom*. Ebben gyermekkori emlékek mellett képeslapok és fotók, ezek képi elbeszélései adnak egy olyan, a Belvárosról szóló adalékot, engedik másképp láttatni Pestnek ezt a részét, ami miatt ez a munka is kitűnik a látszólag hozzá hasonlóak közül. Éppúgy előkerülnek az egyes fejezetek hasábjain a kisebb üzletek történetei, mint a

leglátogatottabbaké, legyen szó gyógygyertáról, az iskola épületében működő címfestő vagy órasmester boltjáról. Az a szemüveg, amin keresztül láttatja az olvasóval András, hol is járunk, könnyen követhető, mégis magával ragadó; messze nem szokványos helytörténeti kiadvány ez.

A Pesti alakok 4. kötete *Asztaltársaságok – Közösségek és közös örömök* címet visel. Ebben András kitér mindarra, amit ő ért gasztronómia alatt, ami a szótári értelmezésnél jóval tágabb: „Régóta meggyőződése, hogy a gasztronómia az emberi kapcsolatok, közösségek fő területe, ahol az emberek találkozásai, beszélgetései sokszor a fehér asztal mellett zajlanak, és ezáltal az ételek – szakácsok, éttermek, körülmények stb. – is jelentős szerepet kapnak a találkozásokban. A lényege azonban a kedvelt emberekkel, a „hasonszórúkkal” együtt töltött idő, kellemes és tartalmas beszélgetések, véleménycserék.” A vendéglátás különálló és

jelentős fejezeteként kerül sorra ezzel a kötetrel az asztaltársaságoké, azon belül görccs alatt vizsgálható „azok működése, összetétele, állandó és alkalmi résztvevői, a találkozások színtere és rendszeressége, és természetesen az együttlétek tartalma az egyszerű fiákeresek esti találkozóitól kezdve az országos forradalmakat kirobbantó esti asztalkörűli háborgásokig.” Politikai asztaltársaságok, a Kis Pipában összejött társaság, köztük Ady Endrével; Wampetits Ferenc és Gundel Károly vendéglősök esete az Ujházi-levelessel; játék és sport a vendéglőkben, kuglizókkal; a biliárd és az azt kiszolgáló iparág; a New York-kávéház híres asztaltársaságai, hogy csak néhány fejezetet említsek. A Pest-Budai Ínyeskör Asztaltársasággal zárul az illusztris kiadvány, amelynek a szerző alapító tagja is egyben.

Az ötödik kötet a *Pest éltető ereje – A Duna* címet, illetve a *Grand Hotelektől a Halászcárdáig* alcímet kapta. Ez olyan témaköröket hivatott bemutatni, amelyek a Dunához és a vizekhez kapcsolódnak, és András véleménye szerint a vendéglátásunkban betöltött szerepük miatt megérdemelnék a szélesebb körű feltárást és érdeklődést. „És ami a legfontosabb: nagyon komolyan gondolom Gundel Károly véleményét: a sok régi példa mind arról szól, hogy a vendéglős hivatás fő célja nem a gyors meggazdagodás, a

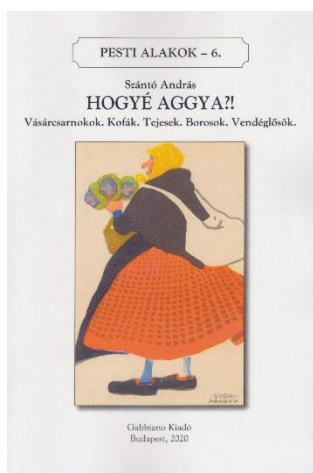
vendégek „lerámolása”, hanem a legjobb kiszolgálása. [...] Biztosan nem véletlen, hogy Krúdy Gyula is ezt a gondolatot emelte ki abból a riportból, amit Gundel Károllyal készített. (*Krúdy Gyula: A pesti embereket meg kell tanítani enni – ebéd utáni beszélgetés a „fiatal Gundellel”*.) Az egyre-másra bővülő szállodasor természetesen

említésre kerül, de a színházi elit hotelekben megforduló krémjén át, Görög Rezső londoni tapasztalataiig (miszerint ott még a szakácsai bérét is megirigyezné némely tábornok) sok újdonságot olvashatunk. Szó esik a külvárosi halászcárdákról, s nem mellékesen a vendéglátás egyik alappilléreiről, a pincér intézményéről is.

A 6. számú kötet népszerű és sokak által kedvelt témát boncolgat. A címe: *Hogyé aggya?! – Vásárcsarnokok. Kofák. Tejesek. Borosok. Vendéglősök.* Ami a fenti könyvben elhangzik mint hivatkozási alap, vagyis Krúdy azon mondata, hogy „*Tanítsuk meg a pestieket enni!*”, az itt nyitómondata és mottója ennek a munkának.

Mégsem folytatása ez az előzőnek, sokkal inkább kiegészítője, adaléka, kiszélesítve a látómezőnket, ha a gasztronómiára és az emberek ez irányú fogékonyságára, edukálására gondolunk. András említést tesz az ezekkel egyidőben

megjelenő, bonyolult közigazgatási, közgazdasági és közegészségügyi intézményrendszeréről, a híresebb kereskedőcsaládokról (Bauer, Scharle), a vásárcsarnokok közvetlen, vendéglőkkkel és kocsmákkal teletűzdelt környezetéről. A népszínműi magasságokba emelkedett milimári és a tejvók ugyanúgy az utcakép részeként tűnnek fel benne, mint a mai szóhasználatból élve „borszaküzletek” és borozók, rajtuk zömmel a borkereskedő család nevével (pl. Grünfeld, Jellinek).

S az eddig legfrissebb, számomra nagyon kedves kötet az alábbi: *Wekerle – Az én kertvárosom!* Ebben András a Wekerlén töltött tizenhárom évének is emléket állít, s ezt is úgy tudja bemutatni, ahogy vélhetően más eddig nem. A kiadvány többek között Winkler Rezső, „a muzikális fényképész” mellett a súlyemelő, majd edző,

szövetségi kapitány Ambrus Lászlóra, Kocsis Antal bokszolóra, Katona Áron Sándor képzőművészre, Urmai Ungurán László festőre és Dámosy Géza festő-grafikusra igyekszik fókuszálni, az ő példáikon keresztül bemutatni azt a Wekerlét, amelyet – magam is tanúsítom – nagyon könnyű megszeretni.

A kötet oldalait lapozva kitekintést nyerünk a helyi szövetkezetek világára, a mai Kós Károly tér egyes üzleteire, a helyi vendéglátás történelmére.

A fent említett egyes pesti alakok, akár nevesebb, ismertebb személyek, akár a névtelenségbe burkolózó, de a mindennapjainkat meghatározó egyének legyenek is, mindenképp említésre méltóak – és szerzőjük, Szántó András méltó módon említést is tett róluk. Az, hogy a tavalyi esztendő és az abból fakadó bezártság ennyire termékeny írói évet eredményezett a számára, mindannyiunk számára példaértékű lehet.

Egyfajta utóiratként: a kötetek kis példányszámú magánkiadások. Amennyiben bárki szeretné, össze tudom kötni a szerzővel a saját email-címemen (pappmik@gmail.com), hogy hozzájuthasson a számára kedvesekhez. (Mivel hiánypótlóak, én begyűjtöttem mind.)

Minden Kedves Gyűjtőtársunknak
élményekben teli 2021-es évet kívánunk!

Felelős kiadó: Kőszegfalviné Pajor Klára elnök MKL
Szerkesztette: Kőszegfalviné Pajor Klára és Papp Miklós
9700 Szombathely, Pf. 233. mobil: 20/2865806
email: pajor.klara@gmail.com
honlap: www.kepeslapgyujto.hu